

5.10 Pričakovano trajanje življenja in leta zdravega življenja

Pričakovano trajanje življenja se je leta 2011 v Sloveniji ponovno podaljšalo, nekoliko bolj pri moških. Ob predpostavki nespremenjene umrljivosti bi leta 2011 rojena deklica lahko pričakovala, da bo doživela 82,9 leta, deček pa 76,6 leta. To je približno 2,4 meseca več kot deklica oz. 3,6 meseca več kot deček, rojen leto prej, in 2,5 leta oz. 1 leto več kot leta 2005. Razlika med spoloma, ki je bila v začetku devetdesetih let skoraj 8 let, se je do leta 2011 zmanjšala na 6,3 leta (za dober mesec v primerjavi z letom prej). Zmanjšanje vrzeli lahko v večini držav vsaj delno pripišemo zmanjšanju razlik v tveganih življenjskih slogih (npr. kajenje) in manjši umrljivosti moških zaradi srčno-žilnih obolenj¹. V zadnjih letih se je pri nas zmanjšala umrljivost moških med 65. in 74. letom, povečala pa umrljivost v skupini 80–84 let. Leta 2011 se je pri moških umrljivost vidneje povečala le v starosti nad 80 let, zmanjšala pa predvsem v starostnih skupinah 50–59 let in 70–74 let, pri ženskah pa se je tokrat povečala v skupinah 60–64 let (v kateri se je vidneje povečal delež smrti zaradi duševnih in vedenjskih motenj, bolezni obtočil, dihal in precej tudi prebavil) in nad 85 let. V letu 2011 je bilo med umrlimi ženskami 61,1 %, med umrlimi moškimi pa 31,6 % starejših od 80 let. Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu se še naprej povečuje tudi v večini držav članic EU, kar lahko pripišemo več dejavnikom – povečevanju življenjskega standarda², bolj zdravemu življenjskemu slogu, višji izobrazbi in večji dostopnosti do zdravstvenih storitev.³ Pričakovano trajanje življenja je v Sloveniji zaradi krajšega pričakovanega trajanja za moške nekoliko nižje kot v povprečju EU. Tudi leta 2011 (80,1 leta) je bilo nižje kot v starih članicah (razen Danske) in višje kot v novih (razen Cipra in Malte). To drži tudi za moške, pri ženskah pa se uvrščamo nekoliko višje.

V letu 2011 rojen otrok lahko pričakuje okoli 54 let zdravega življenja⁴, kar je najmanj po letu 2005,

odkar imamo na voljo podatke. Leta 2011 je dolžina življenja brez oviranosti v Sloveniji za moške znašala 54 let, za ženske pa 53,8 leta, kar je za 2,4 oz. 6,3 leta manj kot leta 2005. V nasprotju s pričakovanim trajanjem življenja razlike med spoloma v letu 2011 skoraj ni bilo, potem ko se je v obdobju 2005–2007 gibala na ravni okoli 3,5 leta, v obdobju 2008–2010 pa na ravni okoli 1 leta v korist žensk. Tako se je kakovost življenja po tem kazalniku poslabšala bolj pri ženskah. Ker pa gre za kazalnik, ki meri subjektivno dožemanje, lahko rezultati nakazujejo tudi na večjo kritičnost oz. občutljivost za oviranost (med krizo) pri ocenjevanju lastnega položaja. Deklica, rojena leta 2011, bi lahko pričakovala, da bo 64,5 % trajanja življenja preživela brez omejitev pri vsakdanjih opravilih (leta 2007, ko je bil delež najvišji, že 76 %), deček pa 70,3 % (79,9 % leta 2009, ko je bil delež najvišji). Ženska, ki je bila leta 2011 stara 65 let, lahko pričakuje še 6,9 leta zdravega življenja, moški pa 6,2 leta, tj. 32,5 % preostanka življenja za ženske in 36,9 % za moške, pričakovano trajanje življenja starih 65 let pa je bilo leta 2011 za moške 16,9, za ženske pa 21,2 leta.

Zadnji dve leti se Slovenija po kazalniku let zdravega življenja uvršča na sam rep držav EU. Dolžina življenja brez omejitev pri vsakdanjih opravilih, ki se je za ženske v obdobju 2005–2009 že približala povprečju EU, se je v letih 2010 in 2011 od tega precej oddaljila (EU 2011: 62,2 leta za ženske in 61,8 leta za moške) – pri obeh spolih za okoli 8 let (bolj pri ženskah), kar je pomenilo drugo najkrajše obdobje zdravega življenja v EU. Zadnji dve leti (2010 in 2011) je bila Slovenija država z najkrajšim deležem trajanja življenja brez omejitev v pričakovanem trajanju življenja med državami EU ter tako največjo razliko med pričakovanim trajanjem življenja in leti zdravega življenja, kar nakazuje na veliko razliko v kakovosti življenja starejših po tem kazalniku v primerjavi z državami EU.

¹ OECD (2012), Health at a Glance Europe 2012.

² V daljšem obdobju, saj se ta s trajanjem krize zmanjšuje (op. avtorice).

³ OECD (2012), Health at a Glance Europe 2012 po OECD (2011), How's Life? Measuring Well-being.

⁴ Število let zdravega življenja je po metodologiji Eurostata opredeljeno kot število let življenja, v katerih oseba pri svojih vsakdanjih dejavnostih ni omejena z boleznijo ali zdravstvenimi težavami in je kazalnik kvalitete življenja. Kazalnik se izračunava na podlagi statistike umrljivosti in podatkov o lastnem dožemanju oviranosti, ki jih Eurostat dobi iz modula o zdravju, ki je del raziskave o življenjskih pogojih EU-SILC (Statistics of

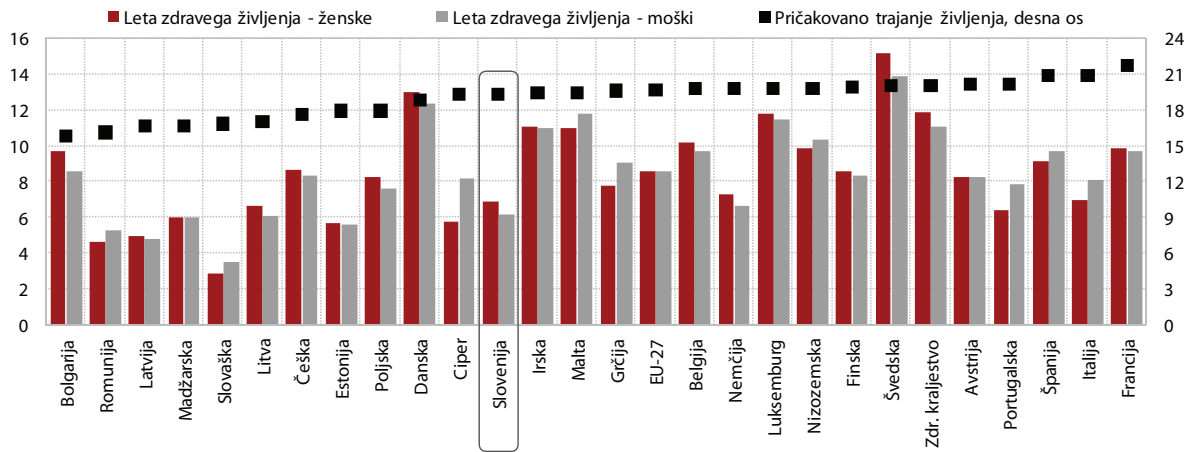
Incomes and Living Conditions) (Healthy life years statistics, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Healthy_life_years_statistics).

Tabela: Pričakovano trajanje življenja v Sloveniji in v državah članicah EU, 1995–2011

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EU-27	np	np	78,5	79	79,2	79,4	79,7	80,0	80,4
Avstrija	76,9	78,3	79,5	80,1	80,4	80,6	80,5	80,8	81,2
Belgija	77,0	77,9	79,1	79,5	79,9	79,8	80,1	80,3	80,5
Bolgarija	71,0	71,6	72,5	72,7	73	73,3	73,7	73,8	74,2
Ciper	77,4	77,7	78,9	80,3	80,1	80,8	81,1	81,5	81,2
Češka	73,3	75,1	76,1	76,8	77	77,3	77,4	77,7	78,0
Danska	75,3	76,9	78,3	78,4	78,4	78,8	79,0	79,3	79,9
Estonija	67,7	70,8	72,8	73,1	73,1	74,3	75,2	76,0	76,5
Finska	76,7	77,8	79,1	79,5	79,6	79,9	80,1	80,2	80,6
Francija	np	79,2	80,3	80,9	81,3	81,4	81,5	81,8	82,3
Grčija	77,5	78	79,2	79,5	79,4	80,0	80,2	80,6	80,8
Irska	75,5	76,6	79,4	79,7	79,7	80,2	80,2	81,0	80,6
Italija	78,3	79,9	80,9	81,5	81,6	81,9	82,1	82,5	82,8
Latvija	np	np	71	70,9	71,2	72,5	73,3	73,7	73,9
Litva	69,1	72,2	71,3	71,1	70,9	72,0	73,2	73,5	73,8
Luksemburg	76,8	78	79,6	79,4	79,5	80,7	80,8	80,8	81,1
Madžarska	70,0	71,9	73	73,5	73,6	74,2	74,4	74,7	75,1
Malta	77,2	78,4	79,4	79,5	79,9	79,7	80,3	81,4	80,9
Nemčija	76,7	78,3	79,4	79,9	80,1	80,2	80,3	80,5	80,8
Nizozemska	77,6	78,2	79,6	80	80,4	80,5	80,9	81,0	81,3
Poljska	72,0	73,8	75	75,3	75,4	75,6	75,9	76,4	76,9
Portugalska	75,4	76,7	78,1	78,9	79,1	79,4	79,6	79,8	80,9
Romunija	69,3	71,2	72,1	72,6	73,2	73,4	73,5	73,8	74,6
Slovaška	72,4	73,3	74,1	74,4	74,6	74,9	75,3	75,6	76,1
Slovenija	74,7	76,2	77,5	78,3	78,4	79,1	79,4	79,8	80,1
Španija	78,1	79,3	80,4	81,2	81,2	81,5	81,9	82,3	82,4
Švedska	79,0	79,8	80,7	81	81,1	81,3	81,5	81,6	81,9
Združeno kraljestvo	76,7	78	79,2	79,6	79,8	79,9	80,5	80,7	81,1

Vir: Eurostat Portal Page – Population and social conditions – Population – Demography – Mortality, 2013.
Opombi: np – ni podatka.

Slika: Leta zdravega življenja pri starosti 65 let v primerjavi s pričakovanim trajanjem življenja, 2011

Vir: Eurostat Portal Page – Population and social conditions – Health – Public Health, 2013; Eurostat Portal Page – Population and social conditions – Population – Demography – Mortality, 2013.